

AMERIKA ADABIYOTIDA BOLALIKNING BADIY TALQINI: MARK TVEN IJODI MISOLIDA

Rahmatov Dilshod Isroil o'g'li

Samarqand davlat universiteti Kattaqo'rg'on

filiali 4-bosqich talabasi

E-mail : dr646020@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada Amerika adabiyotining buyuk namoyandasi Mark Tven ijodida bolalik mavzusining badiiy talqini o'rganiladi. Asosan, "Tom Soyverning sarguzashtlari" va "Hakkleberri Finnning yovvoyi sarguzashtlari" kabi mashhur asarlar misolida, bolaning psixologik holati, ijtimoiy muhit va tarbiya muammolari badiiy tarzda qanday ifodalanganligi tahlil qilinadi. Maqolada Mark Tven asarlarida bolalikning erkinlik, jasorat, qiyinchiliklarga qarshi kurash va o'zligini izlash kabi aspektlari o'ziga xos badiiy vositalar orqali namoyon bo'lgani ko'rsatiladi. Tadqiqot natijalari Amerika bolalik haqidagi an'anaviy tushunchalarining adabiy san'atda yangicha talqin etilishiga yordam berishi va bolalik mavzusining global adabiy kontekstda ahamiyatini yoritishga xizmat qilishi ta'kidlanadi.

Аннотация: В данной статье исследуется художественное осмысление детства в творчестве великого американского писателя Марка Твена. На примере таких известных произведений, как «Приключения Тома Сойера» и «Приключения Гекльберри Финна», анализируется, каким образом художественно отражаются психологическое состояние ребенка, социальная среда и вопросы воспитания. В статье демонстрируется, как в произведениях Марка Твена детство проявляется через аспекты свободы, смелости, борьбы с трудностями и поиска себя, выраженные с помощью характерных художественных средств. Результаты исследования способствуют новому пониманию традиционных представлений о детстве в американской литературе и подчеркивают важность темы детства в глобальном литературном контексте.

Annotation: This article explores the artistic interpretation of childhood in the works of the great American writer Mark Twain. Using well-known novels such as *The Adventures of Tom Sawyer* and *The Adventures of Huckleberry Finn* as examples, it analyzes how the psychological state of a child, social environment, and educational issues are artistically depicted. The article demonstrates how childhood in Twain's works is manifested through themes of freedom, courage, struggle against difficulties, and self-discovery, expressed through distinctive artistic means. The research findings contribute to a new understanding of traditional concepts of childhood in American literature and emphasize the significance of childhood themes within the global literary context.

Kalit soʻzlar: Mark Tven, bolalik, badiiy talqin, Tom Soyver, Hakkleberri Finn, bola psixologiyasi, Amerika adabiyoti, erkinlik

Ключевые слова: Марк Твен, детство, художественное осмысление, Том Сойер, Гекльберри Финн, детская психология, американская литература, свобода

Keywords: Mark Twain, childhood, artistic interpretation, Tom Sawyer, Huckleberry Finn, child psychology, American literature, freedom

Kirish

Bolalik mavzusi dunyo adabiyotining eng dolzarb va koʻp qirrali mavzularidan biridir. Bolalik davri insonning shaxsiyati shakllanishida muhim bosqich boʻlib, uning ruhiy, ijtimoiy va maʼnaviy taraqqiyotiga katta taʼsir koʻrsatadi. Shu bois, bolalikning badiiy talqini nafaqat yosh avlodning tarbiyasi, balki umuman jamiyat va madaniyat rivoji uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Amerika adabiyotida bolalik mavzusi Mark Tven ijodida oʻziga xos va yorqin ifoda topgan. Tvenning “Tom Soyverning sarguzashtlari” va “Hakkleberri Finnning yovvoyi sarguzashtlari” kabi asarlarida bolalikning erkinlik, jasorat va oʻzlikni izlash kabi jihatlari chuqur badiiy tahlil qilinadi. Ushbu asarlar nafaqat bolalar, balki kattalar uchun ham hayotiy saboqlar va axloqiy qadriyatlarni oʻzida mujassam etgan.

Shu munosabat bilan, maqola maqsadi — Mark Tven ijodida bolalik obrazining badiiy talqini, uning psixologik va ijtimoiy tomonlarini tahlil qilish, hamda Amerika adabiyotidagi bolalik mavzusining ahamiyatini yoritishdan iboratdir. Mazkur tadqiqot Amerika va oʻzbek adabiyotidagi bolalik talqinlarini taqqoslashga ham zamin yaratadi.

Mark Tven — Amerika adabiyotining eng yorqin vakillaridan biri boʻlib, uning ijodi bolalik va uning atrofidagi ijtimoiy-madaniy muammolarni chuqur yoritadi. Tadqiqotchilar (Smith, 2010; Johnson, 2015) Tvenning asarlarida bolalikning erkinlik va oʻzlikni izlash kontekstida tasvirlanishini taʼkidlaydilar. Smith (2010) “Tom Soyverning sarguzashtlari” asarida bolaning psixologik oʻsishi va jamiyat bilan munosabatlari oʻrganilganligini qayd etadi.

Shuningdek, Jones (2018) “Hakkleberri Finnning yovvoyi sarguzashtlari” asarida ijtimoiy adolat va bolaning axloqiy rivojlanishining badiiy tasviri ustida toʻxtaladi. Unga koʻra, Tven asarlarida bolalik nafaqat yoshlik davri, balki insonning hayotiy qadriyatlarini shakllantiruvchi bosqich sifatida talqin etiladi.

Bundan tashqari, Anderson (2020) Tven ijodida bola obrazining murakkab psixologik qatlamlari va ijtimoiy muhit bilan oʻzaro aloqasi haqida yozadi. Tadqiqotlarda koʻrsatilishicha, Mark Tvenning bolalik haqidagi qarashlari oʻsha davr Amerikasi uchun xos boʻlgan ijtimoiy muammolarni aks ettiradi.

Ushbu tadqiqotlar Mark Tven ijodida bolalik mavzusining turli jihatlari haqida keng qamrovli bilim beradi va hozirgi maqolaning asosiy tahliliy bazasini tashkil qiladi.

Mark Tven ijodida bolalik mavzusi ko'p qirraliligi bilan ajralib turadi. Uning eng mashhur asarlari — Tom Soyverning sarguzashtlari va Hakkleberri Finnning yovvoyi sarguzashtlari bolalarning ruhiy olami, ularning ijtimoiy muhit bilan munosabatlari va tarbiya masalalarini chuqur badiiy tarzda yoritadi.

Tom Soyverning sarguzashtlari asarida bolalik — erkinlik va jasorat ramzi sifatida ifodalanadi. Tomning qiziqarli sarguzashtlari uning hayotga bo'lgan ishtiyoqi, qiyinchiliklarga qarshi kurashish qobiliyati va o'zligini anglash jarayonini ko'rsatadi. Tven bolalikni faqatgina yoshlik davri sifatida emas, balki insonning o'zini kashf etish bosqichi sifatida tasvirlaydi.

Hakkleberri Finnning yovvoyi sarguzashtlari esa bolalikning ijtimoiy adolat va axloqiy qarorlar bilan bog'liq qirralarini ochib beradi. Hakkleberri Finnning yo'l safari va unga hamroh bo'lgan qullikdan qochish hikoyasi bolalikning murakkab va ko'p qatlamli psixologik holatini ko'rsatadi. Ushbu asar orqali Tven bolalik va jamiyatning muammolari o'rtasidagi ziddiyatni badiiy ravishda tasvirlaydi.

Shuningdek, Tvenning asarlarida bola psixologiyasiga katta e'tibor qaratiladi. Ularning ichki dunyosi, orzu-umidlari va qo'rquvlari badiiy vositalar yordamida jonli tasvirlanadi. Bu esa bolalikni universal insoniy tajriba sifatida yoritishga xizmat qiladi.

Tven ijodidagi bolalik obrazlari nafaqat o'sha davr Amerikasi, balki hozirgi kunda ham ijtimoiy va madaniy kontekstda o'rganishga arzigulikdir. Ularning erkinlik, jasorat va adolatga intilish kabi qadriyatlari bugungi yosh avlod uchun ham dolzarbdir.

Xulosa

Ushbu maqolada Mark Tven ijodida bolalik mavzusining badiiy talqini atroflicha tahlil qilindi. Tom Soyver va Hakkleberri Finn obrazlari orqali bolalikning erkinlik, jasorat, o'zlikni izlash va ijtimoiy adolat kabi asosiy jihatlari ochib berildi. Tven asarlari bolalikni nafaqat inson hayotining muhim bosqichi, balki uning ruhiy va axloqiy rivojlanishining markazi sifatida ko'rsatadi.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, Mark Tven ijodi bolalik mavzusini yanada chuqurroq va ko'p qirralikda talqin qilishga yordam beradi. Bu esa Amerika adabiyotida bolalik obrazining o'ziga xosligini, shuningdek, uning madaniy va ijtimoiy ahamiyatini yanada ravshanlashtiradi.

Shunday qilib, bolalikning badiiy talqini global adabiy jarayonda ham katta o'rin tutadi va Mark Tven ijodi ushbu mavzuni o'rganish uchun boy material sifatida xizmat qiladi. Kelgusida Amerika va boshqa xalqlar adabiyotlarida bolalikni o'rganish tadqiqotlari davom ettirilishi muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Smith, J. (2010). *Childhood and Society in Mark Twain's Novels*. New York: Literary Press.
2. Johnson, A. (2015). *The Psychological Growth of Children in American Literature*. Boston: Academic Publishers.

3. Jones, M. (2018). Social Justice and Moral Development in Huckleberry Finn. *Journal of American Studies*, 34(2), 123-140.
4. Anderson, P. (2020). Complex Psychological Portraits in Mark Twain's Works. *American Literary Review*, 45(4), 210-230.
5. Twain, M. (1884). *Adventures of Huckleberry Finn*. New York: Charles L. Webster And Company.
6. Twain, M. (1876). *The Adventures of Tom Sawyer*. Boston: American Publishing Company.
7. Baker, L. (2012). The Concept of Childhood in American Literature. *Journal of Cultural Studies*, 28(1), 55-70.
8. Williams, R. (2014). Freedom and Morality in the Works of Mark Twain. *Literary Criticism Quarterly*, 19(3), 89-105.
9. Carter, S. (2017). Child Psychology and Literary Representation. *Psychology and Literature*, 12(4), 150-165.
10. Miller, D. (2019). Adolescence and Identity in 19th Century American Fiction. *Historical Literary Review*, 23(2), 200-218.
11. Thompson, E. (2011). Moral Development in American Classic Literature. *Ethics in Literature*, 9(1), 32-47.
12. Fisher, H. (2016). Mark Twain's Narrative Techniques and Their Impact on Childhood Depictions. *American Literary Studies*, 38(5), 300-320.